

A végéhez közeledik a BTK szervezésében megvalósuló régészeti feltárás a bakonybéli Szent Mauríciusz Monostor déli udvarán

A végéhez közeledik az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (ELKH) által támogatott Királyok – Szentek – Monostorok kutatási program keretében 2022 áprilisában elindított régészeti kutatás terepi része a bakonybéli Szent Mauríciusz Monostor ma álló barokk rendházának déli udvarán. Az ELKH Bölcsészettudományi Kutatóközpont (BTK) szervezésében, az ELTE BTK Régészettudományi Intézetének oktatója, Nagy Szabolcs Balázs vezetésével megvalósuló ásatási munkák eredményeként a kutatók azonosították a középkori monostor alapszerkezetét, meghatározták az épületegyüttes korát, emellett számos értékes tárgyi emléket is találtak.

Az idei bakonybéli terepi kutatás a 2022. évi ásatás szerves folytatása. A régészek már tavaly is több érdekességet figyeltek meg a Szent István-i alapítású monostor középkori, kora újkori és újkori történetére vonatkozóan. Az újonnan megnyitott kutatóárkokban megfigyelt régészeti jelenségek alapján most a múlt évi eredményeket is sikerült kontextusba helyezniük.

A monostor korai építéstörténetében valódi áttörést értek el a kutatók. Az előző évben feltárt falrészletek, padlószintek és egyéb objektumok az ideikkel kiegészülve immár egy összefüggő, jól értelmezhető rendszert alkotnak, ennek köszönhetően feltárult a középkori monostor alapszerkezete. Sikerült azonosítani a monostor központi épületegyüttesének lényeges pontjait, így a kerengőfolyosót és az azt övező keleti, déli és nyugati épületszárnyak részleteit.

A középkori rendház minden bizonnyal a templom déli oldalához kapcsolódott, formája pedig a jellegzetes kvadrumos elrendezést mutatja, vagyis a közel négyzetes kerengőudvart három oldalról fogták közre a szerzetesek liturgikus, lakó- és munkatereit magukba foglaló épületszárnyak.

Legalább ilyen fontos eredmény, hogy a régészek mindezek keltezéséhez is szilárd támpontokat találtak. A leírt épületegyüttest valamikor a 13. század során falazhatták fel kőből abban a formában, amely aztán az 1530–1540-es évekig meghatározhatta a rendház képét. Bár a ránk maradt kőfalak tehát nem a 11. század eleji alapítás korából valók, bizonyos – elsősorban a kerengőfolyosó területén feltárt temetkezésekre vonatkozó – megfigyelések azt sejtetik, hogy a monostor már jóval korábban is hasonló alaprajzi elrendezést követhetett, legalábbis a keleti szárny és a kerengő területén.

A török hódoltság kezdetén a monostort hevenyészve megerősítették, majd hamarosan pusztulásnak indult, a 17. század végére aztán teljesen elromosodott és beerdősült. A feltárt újkori falmaradványok alapján úgy tűnik, hogy a 18. század elején a visszatelepülő bencések első rendházukat egészen pontosan a középkori rendház falai fölé kívánták felépíteni, követve a több száz éves maradványok vonalvezetését is. Minden bizonnyal a középkori szentély fölé emelt első templomuknak az írott forrásokban is adatolt bedőlése okozta az eredeti tervek módosítását. Ennek köszönhető, hogy a mai épületegyüttes a középkori épületszárnyaktól északra helyezkedik el, és így – a kutatás szempontjából rendkívül szerencsés módon – lényegében a teljes középkori rendház a jórészt beépítetlen, fákkal, bokrokkal és gyeppel borított udvar alatt fekszik.

Az ásatás értékes leletei közé tartoznak az épületegyüttes és egykori felszereltségének tárgyi emlékei, például különböző kőfaragványok, festett idomtégglák, kályhaszemek és vakmérműves kályhacsempék, ablakszemek ólomkeret-töredékei, könyvkapcsok, üveg- és kerámiaedények töredékei.

Talán a legrátványosabb lelet egy griffet ábrázoló, minden bizonnyal a monostor templomából származó mázatlan padlótégla-töredék, melyet a szakirodalom a 12. – esetleg a 11-12. – századra keltez.

A jelenlegi tervek szerint az ELKH és a BTK közös projektjének zárásaként a régészeti kutatás terepi munkái Pannonhalmán fognak befejeződni.

Sajtókapcsolat:

- Hencz Éva, kommunikációs igazgató
- +36 30 155 1803
- media@elkh.org

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Madártávlati kép a feltárási területről.

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
A középkori monostor kőfalakkal határolt kerengőfolyosójának részlete a maradványokat pusztító, átlós irányú téglacsatornával.

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Részlet a monostor déli szárnyának keleti helyiségéből, a középkori ajtónyílásokkal.

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Árpád-kori temetkezés részlete.

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Lelet a török utáni visszatelepülés éveiből: Johann Philipp von Greifenclo zu Vollraths würzburgi püspök 1699. évi verete.

© Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Díszes padlótégla-töredék griffalakkal az 1100-as évekből.

Eredeti tartalom: Eötvös Loránd Kutatási Hálózat

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/5102/a-vegehez-kozeledik-a-btk-szervezeseben-megvalosulo-regeszeti-feltaras-a-bakonybeli-szent-mauriciusz-monostor-deli-udvaran/>